

Võru maakonnas, Rõuge vallas, Sadramõtsa külas, Sadra kinnistul (registriosa nr 526241, katastritunnus 69702:001:1311, edaspidi *Sadra kinnistu*) eraldisel 8 sanitaarraiete keskkonnamõju hindamise algatamata jätmine.

1. OTSUSTUS

Lähtudes Toftani Metsanduse OÜ volitatud esindaja Meelis Schmidt poolt esitatud metsateatisest, võttes aluseks keskkonnamõju hindamise ja keskkonnajuhtimissüsteemi seaduse (KeHJS) § 3 lõike 1 punkt 2, § 6 lõike 2 punkt 22 ja lõige 4, § 9 lõige 1, § 11 lõiked 2 ja 8¹, metsaseaduse § 41 lõige 8¹ ning Vabariigi Valitsuse 29.08.2005 määruse nr 224 „Tegevusvaldkondade, mille korral tuleb anda keskkonnamõju hindamise vajalikkuse eelhindang, täpsustatud loetelu“ § 1 lõige 1 ja § 15 punkt 8 ning keskkonnaministri 16.08.2017 määruse nr 31 „Eelhindangu sisu täpsustatud nõuded“ **otsustab Keskkonnaamet:**

1.1. Jätta algatamata Sadra kinnistu eraldisel 8 metsakaitseeksperimenti akti alusel lubatud sanitaarraiete keskkonnamõju hindamine (KMH).

1.2. Raiete registreerimisel arvestada järgmiste keskkonnameetmetega:

1.2.1 Harivesiliku ja teiste kahepaiksete sigimisaegset häirimist saab vältida, kui raietööd (sh metsamaterjali kokkuvedu) harivesiliku maismaaelupaigas, kuni 50m sigimisveekogust, tehakse väljaspool ajavahemikku 20.04 - 30.06 (kahepaiksete sigimisperiood).

1.2.2 Kahepaiksete sigimisveekogude soodne seisund säilib, kui raidmeid veekogu kalda piirist lähemale kui 50 m ei jäeta ja sigimisveekogude kaldaid rasketehnikaga ei kahjustata.

1.3. Keskkonnauuringud ei ole vajalikud.

Keskkonnamõju eelhindamise otsus avalikustatakse 14 päeva jooksul otsuse tegemisest väljaandes Ametlikud Teadaanded (AT).

2. ASJAOLUD JA ÕIGUSLIKUD ALUSED

2.1. Toftani Metsanduse OÜ volitatud esindaja Meelis Schmidt esitas 14.07.2025 Keskkonnaametile metsateatise, millega teatas metsakahjustusest Sadra kinnistu eraldisel 8. Metsateatis on kantud metsaressursi arvestuse riiklikusse registrisse nr 50001144641 all.

Metsateatise alusel koostatud metsakaitseeksperimentiaktiga lubati eraldisel 8 0,68 ha suurusel alal sanitaarraiet mahuga 230 tm ning 7,51 ha suurusel alal 63 tm.

Sadra kinnistu eraldis 8 asub Sadrametsa harivesiliku püsielupaiga piiranguvööndis ja Sadramõtsa looduslal.

2.2. Keskkonnaamet annab KMH eelhindangu selle kohta, kas kavandatud tegevus on olulise keskkonnamõjuga või mitte ning otsustab KMH algatamise või algatamata jätmise üle (KeHJS § 3 lõike 1 punkt 2, § 6 lõike 2 punkt 22, § 6¹ lõige 3, § 7 punkt 4, § 9 lõige 1, § 11 lõiked 2 ja 4, metsaseaduse § 41 lõige 8¹ ning Vabariigi Valitsuse 29.08.2005 määruse nr 224 „Tegevusvaldkondade, mille korral tuleb anda keskkonnamõju hindamise vajalikkuse

eelhindang, täpsustatud loetelu“ § 1 lõige 1 ja § 15 punkt 8). KMH vajalikkuse üle otsustamisel lähtutakse KMH eelhindangust ja asjaomase asutuse seisukohast (KeHJS § 6 lõige 2 punkt 22, § 11 lõige 2³). Eelhindang lisatakse KMH algatamise või algatamata jätmise otsusele (KeHJS § 6 lõige 2 punkt 22, § 11 lõige 4). Keskkonnaamet lähtus otsuse tegemisel KeHJS § 11 lõikes 2 sätestatud tähtajast.

3. EELHINNANG

Keskkonnaamet annab KMH eelhindangu arendaja esitatud ja muu asjakohase teabe alusel ning lähtudes kavandatavast tegevusest, selle asukohast ning eeldatavast keskkonnamõjust (KeHJS § 6¹ lõige 3). Eelhindangu sisu täpsustatud nõuded on KeHJS § 6¹ lg 5 alusel kehtestatud keskkonnaministri 16.08.2017 määrusega nr 31 „Eelhindangu sisu täpsustatud nõuded”.

3.1. Kavandatav tegevus

3.1.1. Tegevuse iseloom ja maht

Kahjustust leidis eraldisel 8 0,68 ha suurusel alal, mahuga 230 tm. Kahjustuse osakaal on puistu tagavarast 95%. Tervete puude täius on 0%. Hukkunud puistu koristamise järgselt tekib eraldisele 8 0,68 ha suurusel pinnal lage ala.

Kahjustust leidis eraldisel 8 7,51 ha suurusel alal, mahuga 63 tm. Kahjustuse osakaal on puistu tagavarast 2%. Tervete puude täius on 66%.

Sanitaarraie käigus raiutakse kahjustatud puud ja osa kahjustatud puistust.

3.1.2. Tegevuse seos asjakohaste strateegiliste planeerimisdokumentidega ning lähipiirkonna praeguste ja planeeritavate tegevustega.

Sadra kinnistu asub Võru maakonnas, Rõuge vallas. Kavandatud raied jäävad alale, kus kehtib 2008. aastal kehtestatud Varstu valla üldplaneering, millega alale raiepiiranguid ei ole sätestatud.

3.1.3. Ressursside, sealhulgas loodusvarade, nagu maa, muld, pinnas, maavara, vesi ja looduslik mitmekesisus, näiteks loomastik ja taimestik, kasutamine

Kavandatava tegevuse eesmärk on võimaldada taastuvate loodusressursside (puit) kasutust. Kavandatud raie käigus taastumatuid loodusressursse kasutusse ei võeta. Metsatööl metsakaitse (veerežiim, ökosüsteem, pinnas) tagamine on reguleeritud metsa majandamise eeskirja¹ §-s 19 sätestatuga.

3.1.4. Tegevuse energiakasutus

Energiakasutus raietööl on masinate kütuse tarbimine.

3.1.5. Tegevusega kaasnevad tegurid, nagu heide vette, pinnasesse ja õhku ning müra, vibratsioon, valgus, soojus, kiirgus ja lõhn

Nõuetele vastava tehnika kasutamisel ei kaasne raietööl saasteainete heidet pinnasesse, vette või välisõhku. Valguse, kiirguse ja lõhnareostust tegevusega teadaolevalt ei kaasne, samuti ei põhjusta tööde läbiviimine norme ületavat vibratsiooni või müra.

¹ Keskkonnaministri 27.12.2006 määrus nr 88 „Metsa majandamise eeskiri”.

3.1.6. Tekkivad jäätmed ning nende käitlemine

Raietöödega ei kaasne jäätmete teket. Metsamajandusjääke ehk raidmeid ei käsitleta jäätmetena.

3.1.7. Tegevusega kaasnevate avariilukordade esinemise võimalikkus, sealhulgas heite suurus

Raietöödel on keskkonnamõju põhjustavate avariide esinemine ebatõenäoline, raietöid teostatakse tehnilistele nõuetele vastavate masinatega.

3.1.8. Tegevuse seisukoht asjakohaste suurõnnetuste või katastroofide ohust, sealhulgas kliimamuutustest põhjustatud suurõnnetuste või katastroofide ohust teaduslike andmete alusel

Raietöödega ei kaasne suurõnnetuste või katastroofide tekke ohtu.

3.2. Kavandatava tegevuse asukoht ja mõjutatav keskkond

3.2.1. Olemasolevad ja planeeritavad maakasutused ning seal toimuvad või planeeritavad tegevused

Pohla kinnistu sihtotstarve on 100% maatulundusmaa, maaüksus asub hajaasustus piirkonnas.

Sanitaarraiega piirnevad harvendusraied 4,87 ha suurusel alal ning metsakaitseeksperimenti akti alusel lubatud sanitaarraie ala (1,25 ha) Sooaäre kinnistul.

Raietega maakasutust ei muudeta, metsamaa kõlvik säilib ja ala jääb jätkuvalt kasutusse metsamaana.

3.2.2. Alal esinevad loodusvarad, sealhulgas maa, muld, pinnas, maavara, vesi ja looduslik mitmekesisus, nende kättesaadavus, kvaliteet ja taastumisvõime

Raiealal ei esine taastumatuid loodusvarasid. Eraldis 8 asub jänesekapsa kasvukohatüübis. Eraldisel 8 kasvab küps kuusik.

3.2.3. Keskkonna vastupanuvõime, mille hindamisel lähtutakse märgalade, jõeäärsete alade, jõesuudmete, randade ja kallaste, merekeskkonna, pinnavormide, maastike, metsade, Natura 2000 võrgustiku alade, kaitstavate loodusobjektide, alade, kus õigusaktidega kehtestatud nõudeid on ületatud või võidakse ületada, tiheasutusega alade ning kultuuri- või arheoloogilise väärtusega alade vastupanuvõimest

Kavandatud raie otseselt mõjutatud piirkond on ala, kus raie läbi viiakse.

Raie langiga piirnevatel aladel võib esineda ajutisi häiringuid, mis ei mõjuta vastupanuvõimet.

Raiet kavandatakse metsamaastikus, raie ei paikne veekogude rannal või kaldal, märgalal, alal ei ole erilist tähelepanu vajavaid pinnavorme.

Sanitaarraied jäävad Sadrametsa harivesiliku püsielupaiga piiranguvööndisse. Sadrametsa harivesiliku püsielupaiga kaitse-eesmärgid on loetletud määruses „Harivesiliku püsielupaikade kaitse alla võtmine ja kaitse-eeskiri“². Tingimused metsa majandamisele piiranguvööndis on sätestatud kaitse-eeskirja §-s 4.

²Keskkonnaministri 04.07.2005 määrus nr 56.

Sadrametsa harivesiliku püsielupaik jääb täielikult Natura 2000 võrgustikku kuuluvat Sadramõtsa loodusalale.

Sadramõtsa loodusala kaitse-eesmärgiks olevatest liikidest asub raialal ja raieala mõjualas³ II kategooria kaitsealuse liigi harivesiliku maismaaelupaik, mille ulatus on sigimisveekogust kuni 50 m. Kaks sigimisveekogu asuvad raialast kirde suunas, mis on ühtlasi ka teiste kahepaiksete sigimisveekoguks.

Raialal ja raieala mõjualas asuvad III kategooria kaitsealuste liikide tiigikonna, hariliku kärnkonna ja tähnikvesiliku elupaigad.

Kultuuriväärtusi raialal ei leidu.

Kavandatava tegevuse maa-ala piires puuduvad teadaolevalt sellised alad, kus õigusaktidega kehtestatud nõudeid on ületatud või võidakse ületada.

3.2.4. Inimese tervis ja heaolu ning elanikkond

Tervisemõjud saavad tekkida lähtuvalt mõjuallikast järgmistes valdkondades: müra, vibratsiooni ja välisõhu saastega kaasnevad tervisemõjud, joogivee kvaliteet ja kättesaadavus. Metsakasutusõiguse kitsendused, mis on seatud avalik-õigusliku isiku omandis olevas metsas ja piiramata või tähistamata erametsa kasutamiseks, on sätestatud metsaseaduse §-s 35. Kavandatud raietöödega selliseid mõjusid ei kaasne.

3.3. Hinnang keskkonnamõju olulisusele (mõju suurus, ulatus ja tõenäoliselt mõjutatava elanikkonna suurus, mõju avaldumise tõenäosus ja aeg, mõju tugevus, laad, kestus, sagedus, pöördumus ja piiriülesus)

Alljärgnevalt on toodud kavandatava sanitaarraie keskkonnamõju olulisuse hinnang koos põhjenduste ja selgitustega:

Kavandatud raie mõju keskkonnaelementidele:

Vesi- raialal ei asu veekogusid, seega veekogusid ei mõjutata. Raieala kirdepiiril asuvad tiigid, mida veeseaduse § 3 tähenduses veekogudeks ei peeta, see on kahepaiksete sigimisveekogu. Langi ulatuses mõju veerežiimile ei ole oluline.

Välisõhk ja kliima- kavandataval raiel ei ole olulist mõju välisõhule ja kliimale, üksik raie eraldi ei takista kliimaeesmärkide saavutamist.

Maastik ja looduslik mitmekesisus- raied ei mõjuta maastikuilmet ega looduslikku mitmekesisust.

Elanikkonnale, inimese tervisele, heaolule ja varale, kultuuripärandile ja kaitstavatele loodusobjektidele ning nende omavahelistele seostele- raialal ei ole neid elemente ja kavandatud raie neid ei mõjuta.

Raie teostamisel avalduvad võimalikud mõjud eelkõige tööde tegemise ajal. Kavandatud raie on ühekordne lühiajalise mõjuga tegevus, kestusega umbes üks kuu. Raie teostamise järgselt mõjud pöörduvad. Kavandatava tegevusega ei kaasne piiriülest mõju.

³ Runnel, K. 2021. RMK rakendusuuring „Kaitstavate metsafragmentide eesmärgipärasuse suurendamine“

3.3.1. Mõju Natura 2000 võrgustiku alale

3.3.1.1 Natura 2000 ala kaitse-eesmärgid ja nende kirjeldused

Raie on kavandatud Sadramõtsa looduslalal. Ala kaitse-eesmärgid on loetletud Vabariigi Valitsuse 05.08.2004 korraldus nr 615 „Euroopa Komisjonile esitatav Natura 2000 võrgustiku alade nimekiri“.

Eelhinnangu tulemusel selgub, kas tegevusega võib kaasneda eraldi või koos muude tegevustega eeldatavalt oluline ebasoodne mõju Natura 2000 võrgustiku ala kaitse-eesmärgile. Käesoleval juhul ei ole tegevus otseselt vajalik Sadrametsa harivesiliku püsielupaiga ega Sadramõtsa loodusala kaitse-eesmärkide saavutamiseks.

Loodusdirektiivi artikkel 6 lõige 1 kohustab liikmesriike kehtestama erikaitsealade suhtes meetmed, mis vastavad aladel esinevate metsaelupaikade ökoloogilistele vajadustele. Sama direktiivi artikkel 6 lõige 2 kohustab vältima elupaikade halvenemist ja oluliste liikide häirimist. Euroopa Komisjoni Natura 2000 alade kaitsekorralduse juhendi⁴ järgi tuleb elupaikade halvenemisena käsitleda olukorda, kui väheneb elupaigatüübi pindala sellel alal või kui halvenevad elupaiga kaitsestaatus pikaajaliseks säilimiseks vajalikud funktsioonid ja struktuur võrreldes nende esialgse (Natura võrgustiku liitumise hetke) või taastatud seisundiga. LKS § 69 kohaselt korraldatakse Natura 2000 alade kaitset siseriiklike kaitstavate loodusobjektide kaudu, ehk eespoolviidatud erinõuded tuleb tagada, rakendades nende alade kaitsekorda. Seal hulgas tuleb neid arvesse võtta metsateatiste menetlemisel.

Metsaelupaikade seisund ei ole loodusdirektiivi rakendamise aruande⁵ järgi valdavas osas soodne. See viitab sellele, et metsaelupaikade pindala ja või seisund on võrreldes esialgse seisundiga vähenenud. Seega vältimaks elupaikade seisundi jätkuvat halvenemist, tuleb tagada, et ühegi hetkel teadaoleva elupaiga pindala ja seisund selleks moodustatud erikaitsealadel ei väheneks.

3.3.1.2. Kavandatava tegevuse mõju prognoosimine Natura 2000 alale

Metsakaitseeksperdi aktiga lubatud sanitaarraiate käigus raiutakse eraldistel 8 0,68 ha suurusel alal raielangilt ühe aasta jooksul kõik puud, välja arvatud seemne- ja säilikpuud ning 7,51 ha suuruselt alalt kahjustatud puud. Puistu hukkumine eraldise 8 0,68 ha suurusel osal on toimunud looduslike häiringute tulemusena ning vana metsa osakaal selle võrra juba piirkonnas langenud. Kahjustuste likvideerimine ja hukkunud puistu koristamine täiendavaid muutusi kaasa ei too. Moodustuv lage ala (suurusega 0,68 ha) metsamaastiku oluliselt ei killusta ning maastikuilmet ei muuda. Ülejäänud eraldise alalt raiutakse kahjustatud puid, puistu esimene rinne suures osas säilib, lagedaid alasid ei teki, vana metsa osakaal ei lange ning metsamaastik ei killustu. Seega ei ole kavandataval raiel olulist mõju Sadramõtsa loodusalale ja selle kaitse-eesmärkidele.

Raieala kirdeosas asuvad tiigid on Sadramõtsa loodusala kaitse-eesmärgiks oleva II kategooria kaitsealuse liigi harivesiliku sigimisveekogud.

Harivesilik on veega väga tihedalt seotud kahepaikne. Sigida eelistab ta veekogudes, mille lähiümbruses esineb nii sobivaid toitumis- kui ka talvitumispaid. Maismaaelupaik jääb sigimisveekogust 50 m raadiusesse, kuna harivesilik ei läbi pikki vahemaid.

⁴Natura 2000 alade kaitsekorraldus. Elupaikade direktiivi 92/43/EMÜ artikli 6 sätet (2019/C 33/01)lk 21-22.)
[https://eur-lex.europa.eu/legal-content/ET/TXT/PDF/?uri=CELEX:52019XC0125\(07\)&from=EN](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/ET/TXT/PDF/?uri=CELEX:52019XC0125(07)&from=EN)

⁵ Loodusdirektiivi rakendamise aruanne. Allikas:

http://cdr.eionet.europa.eu/Converters/run_conversion?file=ee/eu/art17/envxtasa/EE_habitats_reports-20190725-083848.xml&conv=589&source=remote

Maismaaelupaikadest kasutab ta toitumiseks ja talvitumiseks enamasti leht- ja segametsi, mis erinevalt okasmetsadest on valgusküllasemad ja toitainerikkamad. Metsa olemasolu on harivesilikule elupaiga kvaliteedi määrajana äärmiselt oluline, kuid tihedad okasmetsad on vesilikele ebasobivad, kuna nad on varjulised ja jahedad ning seal ei leidu küllaldaselt toiduobjekte ega varjepaiku.

Kahepaikseid ohustab metsamajanduse käigus peamiselt rasketehnika kasutamine külmumata pinnasel (otsene oht pinnasesse kaevunud loomadele) ning sigimisveekogude kvaliteedi halvenemine. Harivesiliku häirimist ja kahjustamist on võimalik vältida, kui raietöid ei tehta harivesiliku püsielupaigas nende sigimisperioodil 20. aprillist kuni 30 juunini. Harivesiliku elupaiga soodne seisund säilib, kui sigimisveekogu kaldaid rasketehnikaga ei rikuta ning raidmeid veekogu kallastele ei ladustata. Eeltoodut arvestades ei ole raiel olulist mõju harivesiliku elupaigale, seega ei mõjuta kavandatud raided ebasoodsalt Sadramõtsa loodusala kaitse-eesmärke.

Kuna kavandatud sanitaarraiete mõjualas ei ole teisi Sadramõtsa loodusala kaitse-eesmärkideks olevaid loodusdirektiivi elupaigatüüpe ega liikide elupaiku, siis kavandatud raided kaitse-eesmärke ei mõjuta. Kavandatud sanitaarraied ei mõjuta ebasoodsalt Sadramõtsa loodusala kaitse-eesmärke ega nimetatud ala terviklikkust.

Eraldis 8 jääb jänesekapsa kasvukohatüüpi, kus raietöö külmunud või kuivalt pinnaselt on võimalik teostada ilma suuremate pinnasekahjustusteta.

Metsa kokkuveoteede, laoplatsti, raielankide raidmetest puhastamise viisid ja kord on kehtestatud keskkonnaministri määrusega „Metsa majandamise eeskiri“.

3.3.1.3 Mõju kaitstavale loodusobjektile

Sanitaarraied on kavandatud Sadrametsa harivesiliku püsielupaiga piiranguvööndis. Mõju püsielupaiga kaitse eesmärkidele, mis kattuvad Sadramõtsa loodusala kaitse eesmärkidega, on käsitletud punktis 3.3.1.2. Alal ei esine ka muid Sadrametsa harivesiliku püsielupaiga kaitse-eesmärgiks olevaid väärtusi mida raided mõjutaks.

Raiealal ja selle mõjualas asuvad III kategooria kaitsealuste liikide tiigikonna, hariliku kärnkonna ja tähnikesiliku elupaigad.

Harivesilik toimib teiste kahepaiksete liikide (sh tiigikonn, harilik kärnkonn ja tähnikesilik) suhtes nn „katusliigina“ – see tähendab, et kui on säilinud harivesiliku elupaigatingimused, sobib ala elupaigaks ka mitmetele teistele vähemnõudlikele kaitsealuste kahepaiksete liikidele. Mõju harivesilikule on käsitletud punktis 3.3.1.2. Eeltoodut arvestades ei ole raiel olulist mõju tiigikonna, rohukonna ja tähnikesiliku elupaikadele.

3.3.2. Kavandatava tegevuse koosmõju muude asjakohaste toimuvate või mõjualas planeeritavate tegevustega

Raie on kooskõlas kaitse-eeskirjaga, looduskaitseadusega ja metsaseadusega, eelduslikult olulist mõju ei ole.

3.3.3. Ebasoodsa mõju tõhusa ennetamise, vältimise, vähendamise ja leevendamise võimalused

Kavandatud raie puhul on asjakohased alljärgnevad üldreeglid:

Suuremate pinnasekahjustusteta on võimalik raietöid (sh. puidu kokkuvedu) teha külmunud või kuivalt pinnaselt.

Looduskaitseseaduse § 55-st tulenevalt on raiete tegemisel tingimuseks ajaline piirang teostada tööd väljaspool lindude pesitsusaega.

Töökohas peab olema varustus reostuse eemaldamiseks.

3.4. Eelhinnangu järeldus

Kavandatud raietel pole olulist mõju välisõhu kvaliteedile, maavaradele (maardlad), pinnasele, põhja- ja pinnaveele, kaitstavatele loodusobjektidele ega kultuuripärandile ning tegevus ei kahjusta inimeste tervist, heaolu ega vara. Mõjud Natura 2000 võrgustiku aladele on välistatud, rakendades projekti osana Looduskaitseseaduse §55 lg-st 6 tulenevaid tööde tegemisel kohustuseks võetud meetmeid. Keskkonnamõju hindamise algatamine ei ole vajalik, sest:

1. On välistatud, et tegevus avaldab ebasoodsat mõju Sadramõtsa loodusalale, mis kuuluvad Natura 2000 alade võrgustikku, kaitse-eesmärkidele ja alade terviklikkusele.
2. Kavandatava tegevusega ei kaasne olulist keskkonnamõju veele ega välisõhule, samuti ei ületata piirmäärasid müra ja õhu saastatuse osas, vibratsioon eeldatavalt puudub. Tegevusega ei kaasne koosmõju teiste tegevustega.
3. Kavandatava tegevusega ei kaasne mõju inimeste tervisele, heaolule ja varale, samuti avariiolukordi või suurõnnetusi.
4. Tööde tegemisel keskkonnakaitsemeetmetele vastavalt on avariiolukordade esinemine vähetõenäoline.

4. ÄRAKUULAMINE

Asjaomased asutused on loetletud KeHJS §-s 2³. Eelhindamise otsus on koos metsateatise otsusega Ametlikes Teadaannetes.

Eelhinnangu koostaja:

Ain Pommer

metsahoiu vanemspetsialist

metsaosakond